

ارزیابی سیاست‌های زیرساختی موثر بر موفقیت فدراسیون‌های راکتی ایران در سطح قهرمانی

محمد حسین سنایی^۱

فریده اشرف گنجویی^۲

حمید سجادی هزاوه^۳

زهرا حاجی انزهایی^۴

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۹۷/۷/۹

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۳۹۷/۸/۱۵

هدف از انجام این پژوهش، تبیین و تحلیل سیاست‌های زیرساختی تعیین‌کننده موثر بر پیشرفت فدراسیون‌های راکتی ایران در سطح قهرمانی بود. در این مطالعه یک چارچوب مفهومی ارائه گردید که می‌تواند برای مقایسه سیاست‌های ورزشی قهرمانی فدراسیون‌های راکتی استفاده شود.

جامعه آماری شامل روسا و نایب رئیس، دبیر، روسای هیئت‌های استانی و رؤسای کمیته‌های تخصصی چهار فدراسیون ورزشی راکتی جمهوری اسلامی ایران بودند. روش مورد استفاده نمونه‌گیری هدفمند بود. نتایج حاصله از تحلیل بار عاملی برای این شاخص برابر با ۸۵ درصد استخراج شد. روش‌های آماری مورد استفاده در این تحقیق آزمون رتبه‌ای فریدمن برای رتبه‌بندی و آزمون تی زوجی وابسته و تکنیک تحلیل مسیر بود. به منظور استخراج بارعاملی هر یک از گویه‌های ابزار اندازه‌گیری، از روش تحلیل عامل اکتشافی استفاده گردید. پرسشنامه دارای اعتبار صوری و محتوایی بود. نتایج ماتریس همبستگی عوامل برای انجام تحلیل عاملی مناسب بود.

۱. دانشجوی دکتری مدیریت ورزشی، گروه تربیت بدنی، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

۲. دانشیار، گروه تربیت بدنی، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران (نویسنده مسئول)

۳. استادیار، گروه تربیت بدنی، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

۴. استادیار، گروه تربیت بدنی، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

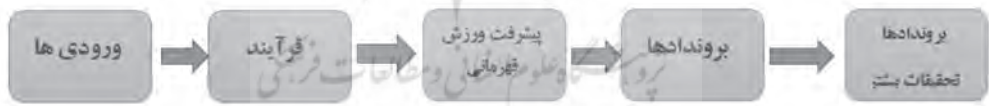
یافته‌ها نشان داد بین وضعیت موجود و وضعیت مطلوب شاخص زیرساختی ارزیابی عملکرد فدراسیون‌های ورزشی راکتی (بدمینتون، تنیس روی میز، تنیس و اسکواش) تفاوت معنی‌داری وجود دارد ($p < 0/05$). همچنین بین رتبه‌های میانگین فدراسیون‌های ورزشی راکتی (بدمینتون، تنیس روی میز، تنیس و اسکواش) سیاست‌های زیر ساخت ورزشی فدراسیون‌های راکتی تفاوت وجود دارد ($p < 0/05$). بدین ترتیب می‌توان نتیجه گرفت که توجه به عوامل تبیین شده، به خصوص توسعه ورزش قهرمانی و فرآیند استعدادیابی، ضمن تثبیت وضعیت موجود، می‌تواند به پیشرفت هر چه بیشتر فدراسیون‌های راکتی ایران در سطح قهرمانی کمک نماید. همچنین عوامل تبیین شده می‌تواند به عنوان یک برنامه و نقشه راه توسط دیگر فدراسیون‌های ورزشی در جهت پیشرفت هر چه سریعتر مورد استفاده قرار گیرد.

واژگان کلیدی: موفقیت، فدراسیون‌های راکتی، فرآیند استعدادیابی، سیاست‌های برنامه‌ریزی راهبردی، ورزش قهرمانی و ایران

مقدمه

تحقیقات توسعه ورزشی یا سیاست‌های ورزشی، کلیه شرکت‌کنندگان و رشته‌های ورزشی را پوشش می‌دهد و به سیاست‌ها، فرآیندها و شیوه‌های موجود برای تسهیل مشارکت در ورزش از مشارکت همگانی تا مشارکت نخبگان اشاره دارد (تاکس و همکاران^۱، ۲۰۱۴: ۲۱۳). تحقیقات پیشین سیاست‌های ورزشی به طور مشخص به تعریف توسعه ورزش، محدودیت‌های موجود در کشورهای در حال توسعه، عوامل کلیدی موفقیت برای موفقیت ورزشی ورزشکاران، مقایسه رفتار توسعه ورزشی بین کشورها و همچنین موانع اداری می‌پردازند (دی بوسچر و همکاران^۲، ۲۰۰۹: ۱۱۳). توجه به ورزش قهرمانی، لزوم طراحی مقیاسی برای خط مشی‌ها و سیاست‌گذاری‌های موفق عملکردی و درک نظری از اندازه‌گیری، ارزیابی و نظارت بر راهبردهای موثر دولت‌ها را با پیروی از یک مدل منطقی شامل ورودی‌ها، خروجی‌ها، نتایج و تأثیر آنها نمایان می‌نماید (دی بوسچر، ۲۰۱۸: ۱). در این راستا یک چارچوب مفهومی شناخته شده به نام «عوامل سیاست‌های ورزشی تأثیرگذار بر موفقیت‌های بین‌المللی ورزشی»^۳ برای مقایسه سیاست‌های ورزشی قهرمانی بین‌المللی توسط محققانی از کشورهای بلژیک، هلند و انگلستان در یک تحقیق بین‌المللی طراحی گردید. در بررسی سیاست‌ها و برنامه‌های توسعه ورزش قهرمانی، نه عامل سیاست ورزشی اثرگذار بر موفقیت و توسعه ورزش قهرمانی در نظر گرفته شد: (۱) حمایت مالی؛ (۲) رویکرد جامع و یکپارچه به توسعه ورزش‌ها؛ (۳) مشارکت ورزشی یا فراهم کردن شرایط برای ورزش کردن همه افراد؛ (۴) استعدادیابی و توسعه سیستم؛ (۵) حمایت شغلی از ورزشکاران در قبل و بعد از دوران ورزشی؛ (۶) تسهیلات و تاسیسات آموزشی؛ (۷) تدارک مربیگری و ارتقای دانش مربیان؛ (۸) رقابت بین‌المللی؛ (۹) انجام تحقیقات علمی مناسب. به نظر می‌رسد که نه عامل سیاست‌گذاری در این مدل، تأثیر مهمی در موفقیت‌های ورزشی بین‌المللی دارد (دی بوسچر و همکاران، ۲۰۰۹: ۱۱۳).

شکل ۱: مدل عوامل سیاست‌های ورزشی تأثیرگذار بر موفقیت

منبع: دی بوسچر، ۲۰۱۵: ۳۳

بررسی وضعیت فدراسیون اسکواش جمهوری اسلامی ایران (۱۳۹۶ تا ۱۳۹۹) حاکی از آن است که آمارهیات‌های استانی شامل ۲۴ هیات و در این مدل حمایت مالی و محیطی، مهمترین ورودی یا درونداد شامل عامل یک و فرآیندها شامل سیاست‌ها یا خط مشی‌های ورزشی از عوامل ۲ تا ۹ یاد شده می‌گردد. اندازه‌گیری برونداد با سنجه‌هایی مانند تعداد مدال‌ها، کسب رتبه ۶ الی ۸، تعداد سهمیه ورودی و پیشرفت

1. Taks, M. et al.

2. De Bosscher, V. et al.

3. SPLISS (Sports Policy factors Leading to International Sporting Success) Model

نسبی سنجیده می‌شود. (دی بوسچر و همکاران، ۲۰۰۹: ۱۳). تحقیقات دیگری بعدها با جمع‌آوری داده‌ها از کشورهای بیشتر و یک تیم تحقیقاتی بزرگتر انجام شد. هدف این بود که عوامل زیر ساختی موفقیت در پانزده کشور دیگر بررسی شود. (دی بوسچر و همکاران، ۲۰۱۵: ۱۵). با این حال، هیچ مدرکی مبنی بر حمایت از ارتباط بین موفقیت ورزشی و اولویت‌بندی یا سرمایه‌گذاری در انجمن‌های ورزشی مختلف در یک کشور یافت نشد (دی بوسچر و همکاران، ۲۰۱۵: ۸۰). داده‌ها نشان داد که کشورهای دارای بودجه ورزشی متوسط نسبت به کشورهای دارای بودجه‌های کوچک به نتایج یکسانی دست یافتند (دی بوسچر و همکاران، ۲۰۱۵: ۱۳۶). با توجه به اینکه اماکن ورزشی به عنوان اساسی‌ترین بخش سخت افزاری ورزش و جزئی از تاسیسات و سازمان‌های انسانی به شمار می‌آید، اما بخش وسیعی از آثار مرتبط با ورزش بر جامعه و محیط متأثر از آنهاست. برای دستیابی به توسعه ورزشی در کشور عمل در سه حوزه برنامه‌ریزی، طراحی و تجهیز ضروری است. بنابراین مسئولیت دولت به عنوان مهمترین متصدی ورزش در کشور، علاوه بر عهده‌دار بودن مسائل مربوط به پشتیبانی مالی، مدیریت و راهبری صحیح و عملی اینگونه برنامه‌ها می‌باشد. مهمترین پیش‌بینی که از وضعیت زیرساخت‌ها و فضاهای ورزشی کشور در صورت ادامه وضعیت موجود می‌توان داشت، مسئله تعداد بسیار زیاد پروژه‌های نیمه تمام ورزشی در سطح کشور است (سلطانی فر، ۱۳۹۶: ۳۸).

توجه به سطح و شدت اقدامات جهانی و سرمایه‌گذاری در بخش عوامل زیر ساختی خط مشی‌ها و سیاست‌گذاری‌های موثر ورزشی نشان می‌دهد که ایران نیز برای بهره‌مندی از این موقعیت نیازمند تلاش و سرمایه‌گذاری بیشتر در امر ورزش راکتی است. به منظور شناسایی شکاف وضعیت موجود و مطلوب در فدراسیون‌های راکتی، سیاست‌های زیرساختی، رشته‌های مختلف فدراسیون‌های راکتی مورد بررسی قرار می‌گیرد:

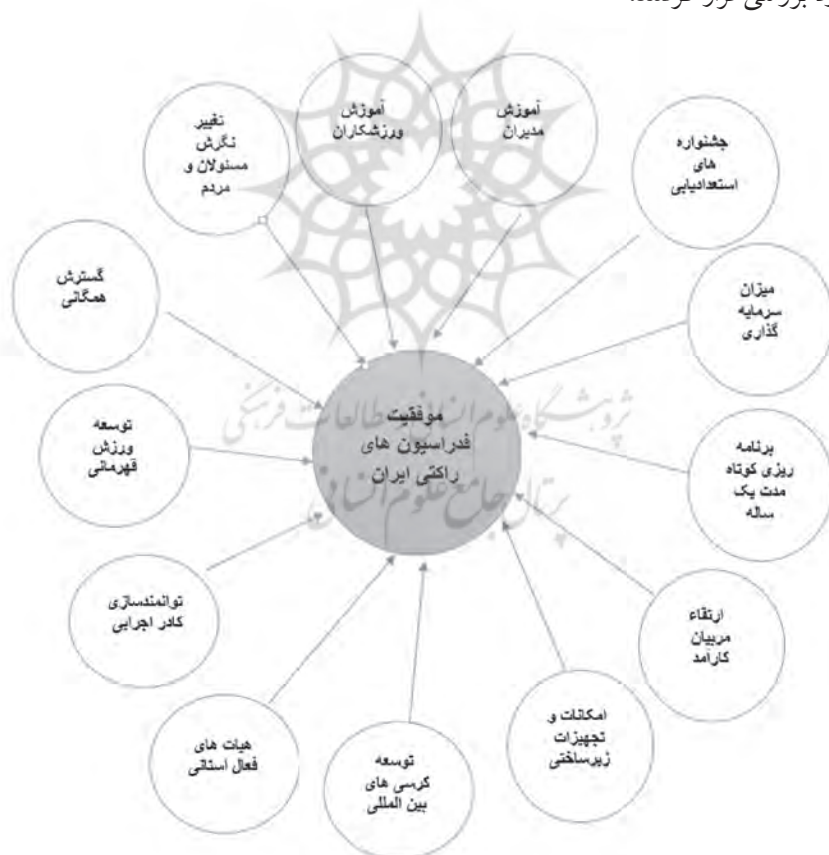
سند برنامه راهبردی چهارساله ورزشی در سال ۱۳۸۹ به ۳۱ هیات ورزشی استانی در سال ۱۳۹۵ رسیده و تعداد هیات‌های ورزشی شهری در سال ۱۳۸۹ از ۳۳ عدد به ۷۶ عدد در سال ۱۳۹۵ افزایش یافته است. وضعیت سالن‌های اسکواش کشور تعداد کورت^۱ از ۸۴ عدد به ۱۳۷ عدد در سال ۱۳۹۵ رسیده است. تعداد استان‌های دارای دارای کورت از ۱۷ عدد به ۲۷ عدد در سال ۱۳۹۵ و تعداد شهرهای دارای کورت از ۲۰ عدد در سال ۱۳۸۹ به ۴۳ عدد در سال ۱۳۹۵ رسیده است. وضعیت هیات‌های فعال استانی و شهرستانی در سال ۱۳۹۵ شامل ۷۶ شهرستان فعال بوده است.. (برنامه راهبردی چهارساله فدراسیون اسکواش، ۲۰: ۱۳۹۵).

سند برنامه راهبردی چهارساله فدراسیون بدمیتون جمهوری اسلامی ایران (۱۳۹۶ تا ۱۳۹۹) نیز حاکی از آن است که در گزارش وضع موجود در بخش فرآیند استعدادیابی در بخش پسران از مجموع ۷۲۶۰ نفر فراخوان شده، تعداد ۱۰۳۰ نفر مستعد شناسایی و تعداد ۱۱۴ نفر جذب شده‌اند. در فرآیند استعدادیابی در بخش دختران از مجموع ۶۵۳۰ نفر فراخوان شده، تعداد ۴۱۳ نفر مستعد و تعداد ۷۰ نفر جذب شده‌اند. تعداد مربیان فعال استانی ۲۰۸۵ نفر و تعداد داوران ۱۶۶۹ نفر بوده‌اند. وضعیت هیات‌های فعال استانی و شهرستانی نیز در ۲۰ استان و شهرستان‌های زیر مجموعه به ثبت رسیده است. تعداد فضاهای ورزشی اختصاصی این فدراسیون در ۱۵ استان دارای وضعیت فعال بوده است. (برنامه راهبردی چهارساله فدراسیون بدمیتون، ۶۸:

۱۳۹۵). مستندات سند برنامه راهبردی چهارساله فدراسیون تنیس روی میز جمهوری اسلامی ایران (۱۳۹۶ تا ۱۳۹۹) حاکی از آن است که در بخش توسعه ورزش قهرمانی در حوزه برگزاری اردوهای داخلی در فعالیت برگزاری اردوهای بلندمدت داخلی برای تیم‌های ملی بزرگسالان و امید (آقایان) در سال پایه تعداد ۴ اردو و برای سال‌های ۹۶، ۹۷، ۹۸ و ۹۹ نیز هرکدام ۴ اردو پیش‌بینی شده است. در فعالیت برگزاری اردوهای بلندمدت داخلی برای تیم‌های ملی بزرگسالان و امید (بانوان) نیز در سال پایه تعداد ۴ اردو و برای سال‌های ۹۶، ۹۷، ۹۸ و ۹۹ نیز هرکدام ۴ اردو پیش‌بینی شده است. در فعالیت برگزاری اردوهای بلندمدت داخلی برای تیم‌های ملی نوجوانان و جوانان (آقایان) تعداد ۸ اردو از سال ۹۵ تا ۹۹ برای هر یک از سال‌ها، و در فعالیت برگزاری اردوهای بلندمدت داخلی برای تیم‌های ملی نوجوانان و جوانان (بانوان) نیز تعداد ۸ اردو از سال ۹۵ تا ۹۹ برای هر یک از سال‌ها پیش‌بینی شده است. در حوزه برگزاری اردوهای کوتاه مدت خارجی در فعالیت برگزاری اردوهای داخلی در فعالیت برگزاری اردوهای بلندمدت خارجی برای تیم‌های ملی بزرگسالان و امید (آقایان) تعداد ۲ اردو از سال ۹۵ تا ۹۹ برای هر یک از سال‌ها، و در فعالیت برگزاری اردوهای بلندمدت خارجی برای تیم‌های ملی نوجوانان و جوانان (آقایان) و در فعالیت برگزاری اردوهای بلندمدت داخلی برای تیم‌های ملی نوجوانان و جوانان (بانوان) نیز هر کدام ۲ اردو از سال ۹۵ تا ۹۹ برای هر یک از سال‌ها پیش‌بینی گردیده است. (برنامه راهبردی چهارساله فدراسیون تنیس روی میز، ۴: ۱۳۹۵). سند برنامه راهبردی چهارساله فدراسیون تنیس جمهوری اسلامی ایران (۱۳۹۶ تا ۱۳۹۹) نیز حاکی از آن است که در افق ۱۴۰۰ توسعه زیر ساخت‌های ورزش تنیس در تمامی استان‌های کشور متناسب با جمعیت تنیس باز هر استان به میزان ۵۰ تا ۱۰۰ ورزشکار فعال یک زمین در پایان سال ۱۳۹۹ تخصیص یابد. پایگاه‌های استعدادیابی در مناطقی از کشور (تهران - رشت یا ساری جزیره کیش یا قشم - بندرعباس) زیر نظر آکادمی تنیس ایجاد گردد. افزایش حضور در کرسی‌های مدیریتی بین‌المللی در کنفدراسیون آسیا با ۲ کرسی پیگیری می‌شود. برگزاری بازی‌های باشگاهی تنیس و تیم‌های لیگ دسته دوم و برتر به میزان ۲۰ درصد سالیانه و برگزاری مسابقات بین‌المللی در سال ۱۳۹۷ ۹ مسابقه، در سال ۱۳۹۸ تعداد ۱۵ مسابقه و در سال ۱۳۹۹ تعداد ۱۸ مسابقه پیش‌بینی شده است. با توجه به گسترش اقبال عمومی به ورزش تنیس، زیر ساخت‌های فعلی این رشته پاسخگوی تقاضای آن نیست. جهت شناسایی استعدادها در سنین پایه برنامه منسجمی در فدراسیون تنیس وجود نداشته است که طی دو سال گذشته ارکان فدراسیون گام‌های موثری در این زمینه برداشته است. (برنامه راهبردی چهارساله فدراسیون تنیس، ۶: ۱۳۹۵).

پژوهش حاضر در صدد است با استفاده از نظرات گروه‌های مختلف از جمله مدیران و دست‌اندرکاران حوزه ورزش قهرمانی کشور، متخصصان و اعضای هیئت علمی و متولیان و بدنه اجرایی ورزش قهرمانی فدراسیون‌های راکتی و با در نظر گرفتن تغییرات درونی و بیرونی سال‌های اخیر در حوزه ورزش راکتی در سطح جهانی، عوامل و مولفه‌های مهم ارزیابی عملکرد در حوزه امکانات زیرساختی فدراسیون‌های راکتی را با رویکرد مقایسه‌ای تعیین نماید.

پژوهش حاضر تصمیم دارد ابعاد و مولفه‌های کلیدی ارزیابی عملکرد شاخص امکانات زیرساختی فدراسیون‌های راکتی را از ادبیات پژوهش به ویژه با محوریت مدل کاربردی دی بوسچر و همکاران (۲۰۱۵) و با تطبیق نظام جامع ورزش کشور (۱۳۸۵) تلفیق کند و بر اساس آن به ارزیابی و مقایسه شاخص مذکور در فدراسیون‌های ورزشی راکتی کشور بپردازد. این مقایسه حوزه‌های مختلف ارزیابی عملکرد و روابط بین آنها را نمایش می‌دهد و تلاش دارد به مدیران، برنامه‌ریزان و تصمیم‌گیرندگان وزارت ورزش و جوانان و فدراسیون‌های ورزشی راکتی کمک کند تا نگرش سیستمی و جامعی به ارزیابی عملکرد فدراسیون‌های ورزشی داشته باشند. در فرآیند تدوین مهمترین شاخص‌های ارزیابی عملکرد زیر ساخت فدراسیون‌های ورزشی راکتی، شاخص‌های ارزیابی مورد استفاده توسط وزارت ورزش و جوانان برای ارزیابی فدراسیون‌های ورزشی- بر اساس نظام جامع ورزش کشور در سال ۱۳۸۵- به عنوان محور در نظر گرفته شدند و هر شاخصی که مازاد بر این شاخص‌ها احصاء شده بود، به مجموعه این زیر معیارها اضافه گردید. با بررسی شاخص‌ها و در نظر گرفتن همپوشانی‌های آنها، شاخص‌هایی که نزدیکی زیادی با یکدیگر داشتند در قالب یک گروه و تحت یک عنوان مورد بررسی قرار گرفتند.

شکل ۲: پارچوب مفهومی سیاست‌های موثر بر پیشرفت قهرمانی فدراسیون‌های راکتی ایران

منظور از معیار ارزیابی توسعه سیاست‌های زیرساخت ورزش قهرمانی فدراسیون‌های ورزش راکتی (تنیس، تنیس روی میز، بدمینتون و اسکواش) ایران در پژوهش حاضر عبارت است از: توانمندسازی کادر اجرایی فدراسیون و هیات‌های استانی، توسعه کرسی‌های بین‌المللی مرتبط با فدراسیون‌های راکتی، توسعه زیرساخت‌های اختصاصی هر فدراسیون راکتی، توسعه ورزش قهرمانی راکتی، تمرکز بر جشنواره‌های کشوری استعدادیابی راکتی، اجرای برنامه سالانه توسعه ورزش، آموزش مدیران در فدراسیون، آموزش ورزشکاران در فدراسیون، رشد میزان سرمایه‌گذاری در رشته مورد نظر، تعداد هیات‌های فعال استانی، ارتقای سطح علمی و فنی مربیان در فدراسیون و تقویت دانش فنی مربیان و داوران، گسترش همگانی ورزش و تغییر نگرش مسئولان و مردم به ورزش‌های راکتی به عنوان یک ورزش کم هزینه و زودبازده.

روش شناسی پژوهش

پژوهش حاضر بر اساس نحوه گردآوری داده‌ها، توصیفی-تحلیلی است. از آنجا که کل مدیران فدراسیون‌های ورزشی (تنیس، پینگ پنگ، بدمینتون و اسکواش) مورد مطالعه قرار می‌گیرند، لذا جامعه آماری شامل ۲۰۷ نفر روسا و نایب رئیس، دبیر، روسای هیات‌های استانی و رؤسای کمیته‌های تخصصی چهار فدراسیون ورزشی راکتی جمهوری اسلامی ایران است و روش مورد استفاده نمونه‌گیری به روش تصادفی و هدفمند است، زیرا این جامعه آماری تنها کسانی هستند که می‌توانند اطلاعات لازم را بدهند و با معیار خاص مورد نظر پژوهشگر وفق دارند. حجم نمونه تحقیق برابر ۱۳۴ تعیین گردید.

جامعه آماری فدراسیون‌های راکتی شامل مقادیر زیر بودند:

جدول ۱: جامعه آماری فدراسیون‌های راکتی

جمع	هیئت‌ها	کمیته‌ها	نائب رئیس	دبیر	رئیس فدراسیون	
۶۰	۳۲	۲۴	۲	۱	۱	اسکواش
۴۵	۳۲	۹	۲	۱	۱	تنیس
۴۷	۳۲	۱۱	۲	۱	۱	تنیس روی میز
۵۵	۳۲	۱۹	۲	۱	۱	بدمینتون
۲۰۷						مجموع

نمونه آماری ذینفعان چهار فدراسیون ورزشی راکتی جمهوری اسلامی ایران (تنیس روی میز، تنیس، بدمینتون و اسکواش) بودند که به طور نمونه در دسترس و هدفدار انتخاب شدند:

$$n = \frac{z^2 pq}{d^2} = \frac{1/96^2 95 * 5}{0/9^2}$$

$$1 + \frac{1}{N} \left(\frac{Z^2 pq}{d^2} - 1 \right) \quad 1 + \frac{1}{207} \left(\frac{1/96^2 95 * 5}{0/9^2} - 1 \right)$$

آنگاه طبق فرمول بالا حجم نمونه تحقیق برابر ۱۳۴ به دست آمد.

در مقاله حاضر برای جمع‌آوری اطلاعات و دستیابی به نتایج، از روش‌های مطالعات کتابخانه‌ای جهت تدوین مبانی نظری و از روش تحقیقات میدانی به منظور گردآوری اطلاعات مورد نظر و برای سنجش متغیرهای تحقیق، از پرسشنامه بهره گرفته شد؛ به طوری که ابتدا برای شناسایی شاخص‌های ارزیابی عملکرد، پیشینه‌های تحقیق مرور گردید و فهرستی از شاخص‌ها تدوین و در اختیار صاحب نظران خبره قرار داده شد. سپس با بهره‌گیری از روش دلفی، اشتراک نظرات خبرگان استخراج گردید و پرسشنامه مورد نظر تدوین و نهایی شد. این پرسشنامه با مقیاس پنج درجه‌ای طیف لیکرت به صورت مقایسه زوجی بین وضعیت موجود و وضعیت مطلوب شاخص‌های ارزیابی عملکرد تنظیم و تدوین شده است. برای تعیین پایایی (قابلیت اعتماد) بین ۳۰ نفر از افراد صاحب نظر و خبره ورزشی از جامعه آماری توزیع گردید. مقدار آلفای کرونباخ ۰/۸۵ به دست آمد که نشان‌دهنده پایایی بالا و مطلوب پرسشنامه است. در نهایت، تعداد ۱۳۴ عدد پرسشنامه توزیع و جمع‌آوری گردید.

از روش تحلیل عامل اکتشافی برای استخراج بارعاملی هر یک از مواد و گویه‌ها استفاده گردید. نتیجه به دست آمده نشان می‌دهد که ضرایب بارهای عاملی استخراج شده برای تبیین شاخص حوزه ورزش قهرمانی ارزیابی عملکرد فدراسیون‌ها از انسجام لازم و کافی برخوردار می‌باشد.

در تحقیق حاضر اطلاعات به دست آمده با استفاده از شیوه آمار توصیفی و استنباطی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. در آمار استنباطی از روش‌های آماری رتبه‌ای فریدمن (برای رتبه‌بندی معیارهای کلی و از زیرمعیارهای فدراسیون‌های ورزشی راکتی و آزمون تی زوجی وابسته و تکنیک تحلیل مسیر برای تجزیه و تحلیل داده‌ای آماری استفاده شده است.

فرضیه‌های صفر تحقیق عبارت بودند از:

- ✓ فرض صفر اول: بین اولویت‌های شاخص‌های ارزیابی عملکرد فدراسیون‌های ورزشی راکتی (بدمینتون، تنیس روی میز، تنیس و اسکواش) تفاوت معنی‌داری وجود ندارد.
- ✓ فرض صفر دوم: بین وضعیت موجود و وضعیت مطلوب شاخص‌های ارزیابی عملکرد فدراسیون‌های ورزشی راکتی (بدمینتون، تنیس روی میز، تنیس و اسکواش) تفاوت معنی‌داری وجود ندارد.

یافته‌های پژوهش

بررسی ویژگی‌های جمعیت شناختی افراد نمونه به قرار زیر است:

جدول ۲: توزیع فراوانی مربوط به حجم نمونه بر اساس جنس

جنس	فراوانی	درصد فراوانی
مرد	۸۸	۶۵/۷
زن	۴۶	۳۴/۳
کل	۱۳۴	۱۰۰

جدول ۲ نشان می‌دهد ۸۸ نفر از افراد نمونه مرد و ۴۶ نفر زن هستند که به ترتیب ۶۵/۷ و ۳۴/۳ درصد از حجم نمونه را به خود اختصاص دادند.

جدول ۳: توزیع فراوانی مربوط به حجم نمونه بر اساس سطح تحصیلات

تحصیلات	فراوانی	درصد فراوانی
فوق دیپلم	۶	۴/۵
لیسانس	۳۸	۲۸/۴
فوق لیسانس	۶۲	۴۶/۳
دکتری	۲۸	۲۰/۹
کل	۱۳۴	۱۰۰

جدول ۳ نشان می‌دهد میزان تحصیلات ۴/۵ درصد از افراد فوق دیپلم، ۲۸/۴ درصد لیسانس و ۴۶/۳ درصد فوق لیسانس و ۲۰/۹ درصد هم دکتری بوده است.

جدول ۴: توزیع فراوانی حجم نمونه بر اساس شاغل در فدراسیون ورزشی راکتی

شاغل در فدراسیون ورزشی	فراوانی	درصد فراوانی
اسکواش	۳۹	۲۹/۱
تنیس	۲۹	۲۱/۶
تنیس روی میز	۳۰	۲۲/۴
بدمینتون	۳۶	۲۶/۹
کل	۱۳۴	۱۰۰

یافته‌ها در جدول ۴ نشان می‌دهد ۲۹/۱ درصد از افراد نمونه آماری از فدراسیون اسکواش، ۲۱/۶ درصد از فدراسیون تنیس، ۲۲/۴ درصد از فدراسیون تنیس روی میز و ۲۶/۹ درصد هم از فدراسیون بدمینتون بوده‌اند.

مشخصه‌های آماری نظیر میانگین و انحراف استاندارد شاخص امکانات زیرساختی فدراسیون‌های راکتی از نظر افراد نمونه آماری استخراج گردید که نتیجه حاصله در ادامه آمده است. برای تحلیل فرضیه صفر اول از آزمون رتبه‌ای فریدمن بین شاخص‌های ارزیابی عملکرد فدراسیون‌های ورزشی راکتی (بدمینتون، تنیس روی میز، تنیس و اسکواش) در وضعیت موجود و مطلوب استفاده شد. نتایج جدول ۵ حاکی از آن است که از نظر افراد نمونه آماری در چهار فدراسیون ورزشی راکتی بین وضعیت موجود و وضعیت مطلوب در شاخص زیر ساخت ورزشی فدراسیون تفاوت قابل ملاحظه‌ای وجود دارد و با ملاحظه میانگین‌های موجود این تفاوت در فدراسیون اسکواش بیشتر از سه فدراسیون دیگر است.

جدول ۵: مقایسه شاخص زیرساخت‌های ورزش وضعیت موجود و مطلوب به تفکیک فدراسیون‌های راکتی

بدمینتون		تنیس روی میز		تنیس		اسکواش		شاخص
انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار	میانگین	زیرساخت‌های ورزش فدراسیون‌های راکتی
۰/۶۵	۳/۴۲	۰/۴۹	۳/۴۷	۰/۶۹	۳/۲۴	۰/۶۷	۲/۸۵	وضعیت موجود
۰/۵۹	۴/۴۰	۰/۷۴	۴/۱۶	۰/۸۲	۴/۰۱	۰/۴۸	۴/۲۲	وضعیت مطلوب

بنابر شواهد موجود فرضیه صفر اول رد و فرضیه تحقیق مبنی بر اینکه بین اولویت‌های شاخص‌های ارزیابی عملکرد فدراسیون‌های ورزشی راکتی (بدمینتون، تنیس روی میز، تنیس و اسکواش) تفاوت معنی‌داری وجود دارد، مورد تایید قرار می‌گیرد.

جدول ۶: آزمون t همبسته (زوجی) بین وضعیت موجود و وضعیت مطلوب زیرساخت‌های ورزش به تفکیک فدراسیون‌های راکتی

p	df	t	خطای معیار میانگین	انحراف معیار	تعداد	میانگین	وضعیت فدراسیون	زیرساخت‌های ورزش فدراسیون
۰/۰۰۱	۳۸	۱۰/۰۶۳	۰/۱۱	۰/۶۷	۳۹	۲/۸۵	وضع موجود	اسکواش
			۰/۰۸	۰/۴۸	۳۹	۴/۲۲	وضعیت مطلوب	
۰/۰۰۱	۲۸	۳/۷۶۶	۰/۱۳	۰/۶۹	۲۹	۳/۲۴	وضع موجود	تنیس
			۰/۱۵	۰/۸۲	۲۹	۴/۰۱	وضعیت مطلوب	
۰/۰۰۱	۲۹	۷/۹۸۵	۰/۰۹	۰/۴۹	۳۰	۳/۴۷	وضع موجود	تنیس روی میز
			۰/۱۳	۰/۷۴	۳۰	۴/۱۶	وضعیت مطلوب	
۰/۰۰۱	۳۵	۹/۴۵۹	۰/۱۱	۰/۶۵	۳۶	۳/۴۲	وضع موجود	بدمینتون
			۰/۱۰	۰/۵۹	۳۶	۴/۴۰	وضعیت مطلوب	

نتیجه آزمون تی همبسته (زوجی) بین وضعیت موجود و وضعیت مطلوب زیرساخت‌های ورزش فدراسیون به تفکیک فدراسیون‌ها نشان می‌دهد t حاصله برای همه فدراسیون‌ها از تی بحرانی جدول (۱/۹۶) بزرگتر و بیشتر است ($p < ۰/۰۵$). بنابراین می‌توان گفت بین وضعیت موجود و وضعیت مطلوب زیرساخت‌های ورزش فدراسیون در چهار فدراسیون ((بدمینتون، تنیس روی میز (پینگ، تنیس و اسکواش) تفاوت معناداری مشاهده می‌شود. ($p < ۰/۰۵$).

بنابر شواهد موجود فرضیه دوم صفر رد می‌شود و فرضیه تحقیق مبنی بر اینکه بین وضعیت موجود و وضعیت مطلوب شاخص‌های ارزیابی عملکرد فدراسیون‌های ورزشی راکتی (بدمینتون، تنیس روی میز، تنیس و اسکواش) تفاوت معنی‌داری (فرض خلاف) وجود دارد، مورد تایید قرار می‌گیرد.

جدول ۷: مقایسه رتبه میانگین مولفه‌های زیرساخت‌های ورزش به تفکیک فدراسیون‌های راکتی

رتبه میانگین در بدمینتون	رتبه میانگین در تنیس روی میز	رتبه میانگین در تنیس	رتبه میانگین در اسکواش	زیرساخت‌های ورزش فدراسیون‌های راکتی
۷/۲۱	۷/۶۵	۶/۷۴	۷/۴۹	۱- توانمندسازی کادر اجرایی فدراسیون و هیات‌های استانی
۶/۶۷	۵/۲۳	۶/۴۱	۷/۴۱	۲- توسعه کرسی‌های بین‌المللی
۵/۹۲	۶/۹۰	۷/۶۶	۶/۹۲	۳- توسعه زیرساخت‌های اختصاصی
۶/۶۹	۸/۰۳	۷/۷۴	۷/۹۰	۴- توسعه ورزش قهرمانی
۷/۶۱	۹/۱۵	۷/۶۰	۶/۸۳	۵- تمرکز بر جشنواره‌های کشوری استعدادیابی
۶/۶۰	۷/۸۰	۷/۴۵	۵/۹۷	۶- اجرای برنامه سالانه توسعه ورزش
۶/۳۶	۶/۹۵	۶/۰۷	۵/۹۵	۷- آموزش مدیران در فدراسیون
۷/۲۸	۶/۹۲	۶/۵۲	۶/۳۷	۸- آموزش ورزشکاران در فدراسیون
۷/۳۱	۶/۰۵	۶/۳۱	۷/۱۵	۹- رشد میزان سرمایه‌گذاری در رشته مورد نظر
۸/۲۶	۷/۵۵	۷/۳۶	۷/۰۴	۱۰- تعداد هیات‌های فعال استانی
۷/۵۳	۶/۳۷	۷/۵۳	۸/۸۸	۱۱- ارتقای سطح علمی و فنی مربیان در فدراسیون و تقویت دانش فنی مربیان و داوران
۷/۰۷	۶/۸۷	۷/۱۶	۶/۴۹	۱۲- گسترش همگانی ورزش
۶/۵۰	۵/۵۳	۶/۴۵	۶/۵۹	۱۳- تغییر نگرش مسئولان و مردم به ورزش‌های راکتی عنوان یک ورزش کم هزینه و زودبازده
۲۴/۹۶۲	۴۷/۱۷۰	۱۷/۲۰۷	۳۲/۳۲۰	میزان خی دو
۱۲	۱۲	۱۲	۱۲	df
۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	p

اطلاعات جدول ۷ نشان می‌دهد بین رتبه‌های میانگین فدراسیون‌های ورزشی راکتی (بدمینتون، تنیس روی میز، تنیس و اسکواش) و زیر ساخت ورزشی فدراسیون‌های راکتی تفاوت وجود دارد $p < 0/05$. با ملاحظه رتبه میانگین رتبه‌ها در هر یک از فدراسیون‌ها مشخص گردید که در فدراسیون ورزشی اسکواش دو زیر مقیاس ارتقای سطح علمی و فنی مربیان در فدراسیون و تقویت دانش فنی مربیان و داوران و توسعه ورزش قهرمانی حائز اهمیت هستند. در فدراسیون ورزشی تنیس دو زیر مقیاس توسعه ورزش قهرمانی و توسعه زیرساخت‌های اختصاصی حائز اهمیت هستند. در فدراسیون ورزشی تنیس روی میز دو زیر مقیاس تمرکز بر جشنواره‌های کشوری استعدادیابی و توسعه ورزش قهرمانی حائز اهمیت هستند. در فدراسیون ورزشی بدمینتون دو زیر مقیاس تعداد هیات‌های فعال استانی و تمرکز بر جشنواره‌های کشوری استعدادیابی حائز اهمیت هستند.

بحث و نتیجه‌گیری

همه سازمان‌ها ناگزیرند که عهده‌دار مدیریت راهبردی شوند. گاهی راهبردها از موضع قدرت تعریف می‌شوند و زمانی برای فاتح آمدن بر مسائل بروز می‌کند. بنابراین برای کسب توانایی رویارویی با موقعیت‌های خاص ایجاب می‌کند که جهت‌گیری‌های راهبردی سازمان‌ها و دلیل اهمیت آنها مورد مطالعه قرار گیرد. به علاوه، آشنایی با چگونگی اتخاذ تصمیم‌های راهبردی و روش‌ها و ففونی که می‌تواند در مؤثر واقع شدن آن تصمیم‌ها نقش داشته باشد، ضروری است. مسئله اصلی این است با توجه به اهمیت برنامه‌ریزی راهبردی در توسعه مقوله‌های مختلف از جمله ورزش قهرمانی، ضرورت توجه به این مهم در کشور ما نیز بیش از پیش واجب است و بدون شک یکی از دلایل عدم توسعه کشورمان در عرصه ورزش قهرمانی، کم توجهی مسئولان به این مقوله مهم و سلیقه‌ای عمل کردن است. هر چند در سال‌های اخیر گام‌هایی در سطح کلان و کشوری در این راستا برداشته شده، اما لازمه موفقیت برنامه‌های کلان این است که این برنامه‌ها در سطح فدراسیون‌های ورزشی و ادوات ورزش استان‌ها خرد و عملیاتی شود.

کلیه نهادها و سازمان‌ها در دنیای پیچیده کنونی به منظور حصول اطمینان از روند رو به رشد فعالیت‌های خود به دنبال روش‌های ارزیابی دقیق و فراگیر هستند. فدراسیون‌های ورزشی به عنوان یکی از متولیان اصلی ورزش کشور، تا زمانی که برای بقا تلاش می‌کنند و خود را نیازمند حضور در عرصه ملی و جهانی می‌دانند، باید اصل بهبود مستمر را سرلوحه فعالیت خود قرار دهند. فدراسیون‌ها باید با استفاده از ارزیابی، اولویت‌ها را شناسایی کنند و در توسعه برنامه راهبردی کشور گام بردارند. از این رو پژوهش حاضر با هدف مقایسه و ارزیابی عملکرد شاخص‌های موفقیت در امکانات زیرساختی فدراسیون‌های راکتی (تنیس، تنیس روی میز، بدمینتون و اسکواش) ایران تدوین گردید.

با انجام پژوهش حاضر مشخص گردید مولفه‌های ارزیابی عملکرد موفقیت در حوزه سیاست‌های زیرساختی فدراسیون‌های چهارگانه ورزشی راکتی (تنیس، تنیس روی میز، بدمینتون و اسکواش) جمهوری اسلامی ایران به خوبی حیطة مورد نظر را تبیین می‌نماید و نتایج ضرایب و ویژه نشان می‌دهد همه زیر معیارهای سیزده گانه می‌تواند این شاخص را تبیین نمایند و لذا به عنوان گویه‌ها و بارهای عاملی مناسب برای امکانات زیرساختی فدراسیون‌های راکتی شناخته می‌شوند. با مقایسه وضعیت موجود و مطلوب مشخص گردید با توجه به اهمیت

بالای اولویت‌های هریک از زیر مقیاس‌های مولفه‌های موفقیت در امکانات زیرساختی فدراسیون‌های ورزشی راکتی به عنوان مهمترین شاخص‌های ارزیابی عملکرد، توجه به کدام زیرمقیاس‌ها باید در اوایت قرار گیرد. یافته‌های تحقیق نشان داد بین وضعیت موجود و مطلوب فدراسیون‌های ورزش راکتی تفاوت معنی‌داری وجود دارد. در شاخص سیاست‌های زیرساخت ورزشی بالاترین میانگین به میزان ۳/۴۷ به فدراسیون تنیس روی میز اختصاص دارد و در سیاست زیرساخت ورزشی فدراسیون‌های راکتی کمترین میانگین هم به میزان ۲/۸۵ به فدراسیون اسکواش تعلق دارد. همچنین بین رتبه‌های میانگین فدراسیون‌های ورزشی راکتی (بدمینتون، تنیس روی میز، تنیس، اسکواش) در زیر مقیاس‌های مولفه سیاست‌های زیر ساخت ورزشی فدراسیون‌های راکتی تفاوت معنی‌داری وجود دارد. در فدراسیون ورزشی اسکواش: ارتقای سطح علمی و فنی مربیان در فدراسیون و تقویت دانش فنی مربیان و داوران و توسعه ورزش قهرمانی؛ در فدراسیون ورزشی تنیس: توسعه ورزش قهرمانی و توسعه زیرساخت‌های اختصاصی؛ در فدراسیون ورزشی تنیس روی میز: مرکز بر جشنواره‌های کشوری استعدادیابی و توسعه ورزش قهرمانی و در فدراسیون ورزشی بدمینتون: تعداد هیات‌های فعال استانی و تمرکز بر جشنواره‌های کشوری استعدادیابی حائز اهمیت هستند.

بالاترین رتبه میانگین به ارتقای سطح علمی و فنی مربیان و تقویت دانش فنی مربیان و داوران و پایین‌ترین میانگین هم به تغییر نگرش مسئولان و مردم به ورزش‌های راکتی به عنوان یک ورزش کم هزینه و زودبازده اختصاص دارد.

ارزیابی عملکرد شاخص سیاست‌های زیر ساخت ورزشی فدراسیون‌های راکتی جمهوری اسلامی ایران نشان داد دو زیرمقیاس تمرکز بر جشنواره‌های کشوری استعدادیابی و توسعه ورزش قهرمانی اولویت مهمی برای چهار فدراسیون راکتی هستند. در مورد زیر مقیاس تمرکز بر جشنواره‌های کشوری استعدادیابی یافته‌های پژوهش حاضر با بخشی از یافته‌های پژوهش سوتیریادو و بوسچر^۱ (۲۰۱۸)، سلیمانی دامنه (۲۰۱۲)، حسینی و همکاران (۱۳۹۲)، شریف نژاد (۱۳۸۷) و فراهانی و همکاران (۱۳۸۳) همسویی دارد و با بخشی از یافته‌های فرخی (۱۳۹۰) و سورهات و اردم^۲ (۲۰۱۸) ناهمسو است.

بخشی از یافته‌های سوتیریادو و بوسچر (۲۰۱۸) حاکی از آن است که موفقیت در مرحله اول مرهون انتخاب ورزشکاران با استعداد است. هدف این فرآیند، دستیابی به سنوات عملکرد ورزشی ورزشکاران است. سازمان‌های ورزشی ملی باید ارتباط قوی با ذینفعان مختلف خود ایجاد کنند تا تلاش‌های خود را در یک جهت هماهنگ کنند و منابع خود را افزایش دهند. نتایج تحقیق سلیمانی دامنه (۲۰۱۲) نیز نشان داد این معیار، مهمترین معیار ارزیابی عملکرد ادارات تربیت بدنی استانی است. در مبحث شاخص توسعه زیرساخت‌های ورزشی، مولفه تمرکز بر جشنواره‌های کشوری استعدادیابی مهمترین زیرمعیار شناخته شده است. نتایج تحقیق حسینی و همکاران (۱۳۹۲) نشان داد استعدادیابی در ورزش قهرمانی کشور با تنگناها و چالش‌هایی همچون نگاه مدیران و مسئولان ورزش کشور به ورزش مدارس به عنوان پایه ورزش قهرمانی، فعالیت پایگاه‌های قهرمانی و مراکز استعدادیابی، حضور بخش خصوصی در استعدادیابی ورزش قهرمانی، فعالیت باشگاه‌های ورزشی در

1. Sotiriadou, P. & De Bosscher, V.

2. Surhat M., Erdem S.

پرورش استعداد، تأثیر مسائل سیاسی بر عملکرد سازمان‌ها و نهادهای مجری استعدادیابی، فقدان نظام جامع حمایت از ورزشکاران و مربیان نخبه، فقدان شایسته‌سالاری در تعیین مدیران و مربیان ورزشی کشور، فقدان طرح یکپارچه، اجرایی و ساختارمند در استعدادیابی و وضعیت اقتصادی معیشتی خانواده‌های دارای استعداد، محدودیت‌های حاکم بر فعالیت‌های ورزشی بانوان، امکانات و تجهیزات مناسب برای استعدادیابی و آمایش و قطب‌بندی ورزش‌ها در نقاط مختلف کشور مواجه است. نتایج تحقیق شریف نژاد (۱۳۸۷) نیز نشان داد فرآیند کشف ورزشکاران با استعداد برای شرکت در یک برنامه تمرینی سازماندهی شده، یکی از مهمترین موضوعاتی است که امروزه در ورزش مطرح است. نتایج پژوهش فراهانی و همکاران (۱۳۸۳) نیز نشان داد موفقیت در ورزش قهرمانی درگرو استعداد ذاتی یا مادرزادی به عنوان یکی از مهمترین عوامل در زمینه ورزش قهرمانی است.

یافته‌های فرخی (۱۳۹۰) نیز نشان داد ورزش بدمینتون نیز با توجه به شکل فعالیت‌ها و نیازهای بدنی مرتبط با آن، به نوع بدنی خاصی نیازمند است. به عبارت دیگر، تیپ بدنی اکتومزومورف یا قامتی بلند، کشیده و تا اندازه‌ای عضلانی، تیپ بدنی مطلوب بازیکن نخبه بدمینتون است. هر چند در بین نژادهای مختلف از نقاط گوناگون جهان تفاوت‌هایی در این مورد وجود دارد. بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که بازیکنان آسیایی تیپ بدنی متوسط دارند و بازیکنان اروپایی و آفریقایی اکتومزومورف (آفریقایی‌ها اکتومورف تر) هستند. با این حال، استثنای متعددی نتیجه‌گیری را دشوار می‌کند. مسئله دیگر این است که اغلب تحقیقات در بدمینتون روی بازیکنان اروپایی صورت گرفته است، در حالی که به کشورهای صاحب نام آسیایی که در صحنه بین‌المللی برتری نیز دارند، کم توجهی شده است.

بر اساس نتایج مطالعه فرخی (۱۳۹۰) در شرایط فعلی که سازمانی در کشور عهده‌دار استعدادیابی نیست، ضرورت ایجاد تشکیلاتی منسجم با حضور کلیه ارگان‌های درگیر در استعدادیابی با محوریت آموزش و پرورش احساس می‌شود و نیز چون فرآیند استعدادیابی، پیچیده و از نظر برخی متخصصان بسیار مشکل است، به نظر می‌رسد که برای تحقق آن به پژوهش‌های زیربنایی درباره عوامل مؤثر بر آن نیاز است. مطالعه سورهات و اردم (۲۰۱۸) نیز نشان داد سن یک معیار مهم در فرآیند استعدادیابی است. علاوه بر معیار سن، عوامل دیگری چون آمادگی جسمانی، مهارت‌های شناختی، ادراکی و حرکتی نیز برای تعیین ورزشکاران با استعداد مهم هستند.

لازم به توضیح است که راهبرد توجه و تمرکز بر اردوهای استعدادیابی و استعدادپروری در برنامه تقویم ورزشی سال ۱۳۹۶ فدراسیون‌های راکتی از جمله بدمینتون قرار گرفته است. با توجه به این نکات در مورد اهمیت استعدادیابی، به نظر می‌رسد توجه ویژه به توسعه طرح‌های ملی استعدادیابی، عاملی مهم در توسعه ورزش فدراسیون‌ها و در نتیجه آن توسعه ورزش کشور است که بر اساس آن بسترهای لازم برای بالفعل نمودن استعدادها بالقوه ورزشی فراهم می‌شود تا در آینده نزدیک پشتوانه‌های ورزشی کشور بازسازی شوند و زمینه مساعدی برای حضور افراد نخبه در تمامی رده‌های ورزشی کشور فراهم گردد. از طرف دیگر، توجه به این عامل و افزایش توانایی‌های ورزشکاران موجب خواهد شد سایر علوم مربوط برای عقب‌نماندن از آنها

نیز در مسیر پیشرفت گام بردارند و در نتیجه مواد، وسایل، ابزار، روش‌ها، مقررات و سطح علمی کارگزاران فنی مانند مربی، داور و مدیران ورزشی افزایش یابد. اصولاً از دیدگاه ورزش قهرمانی، نوع و کیفیت استعداد برای هر یک از رشته‌های ورزشی تفاوت دارد. فرآیند کشف ورزشکاران با استعداد، برای شرکت در یک برنامه تمرینی سازماندهی شده، یکی از مهمترین موضوعاتی است که امروزه در ورزش مطرح است. باید نظام جامع، راهبردی و مدونی بر استعدادیابی در ورزش قهرمانی که بخش عمده‌ای از فعالیت‌های نظام ورزشی کشور محسوب می‌شود، حاکم باشد. بر مبنای چنین برنامه جامع و راهبردی، استعدادیابی در ورزش قهرمانی خواهد توانست بدون تأثیر پذیری از شرایط مدیریتی حاکم، حرکت توأم با موفقیت خود را استمرار بخشد. استعدادیابی ورزشی در کشور هنوز به صورت کاملاً سنتی و با استفاده از مشاهده میدانی انجام می‌گیرد. در کشور ما بنا به مندرجات طرح جامع ورزش کشور، طرحی یکپارچه، جامع و اجرایی برای استعدادیابی وجود ندارد. همچنین، هماهنگی میان نهادهای متولی ورزش قهرمانی در بحث استعدادیابی ضعیف است. پرورش ورزشکار در کشور نیز نظام ساختارمند و یکپارچه‌ای ندارد و نهادهای مختلف هر یک به صورت جداگانه به این امر می‌پردازند و دستگاهی معین به صورت جدی به استعدادیابی نمی‌پردازد. باشگاه‌ها و اماکن ورزشی، هیأت‌های ورزشی، فدراسیون‌ها و انجمن‌های ورزشی، وزارت ورزش و جوانان و وزارت آموزش و پرورش، نهادهایی هستند که در زمینه استعدادیابی در کشور فعالیت می‌کنند. اما این فعالیت‌ها در این نهادهای مختلف هر کدام مسیر جداگانه‌ای را طی می‌کنند و یک برنامه راهبردی و نظام جامع که مبنای عمل و برنامه‌ریزی این نهادها در زمینه استعدادیابی قرار بگیرد، وجود ندارد. با توجه به اهمیت شاخص توسعه زیرساخت‌های ورزشی در عملکرد فدراسیون‌های راکتی، پیشنهاد می‌شود فدراسیون‌های مورد نظر به منظور ارتقای عملکرد خود با جذب کادر تخصصی و کادر اجرایی مجرب به توسعه زیرساخت‌های ورزشی خود توجه ویژه داشته باشند تا بتوانند سایر حوزه‌ها و حیطه‌های وابسته را نیز ارتقا بخشند و در نهایت به عملکرد بهتری دست یابند.

یافته‌های پژوهش حاضر در معیار زیر ساخت ورزش با زیر مقیاس توسعه ورزش قهرمانی با بخشی از یافته‌های پژوهش دی بوسچر، (۲۰۱۸: ۱)، دی بوسچر و همکاران (۲۰۱۵: ۳۶۳)، فراهانی و همکاران (۱۳۹۵)، حسینی و همکاران (۱۳۹۲)، خسروی زاده و همکاران (۱۳۸۸) و ماکاتو و همکاران (۲۰۱۲) همسویی دارد و با بخشی از نتایج و یافته‌های مطالعه برگزگارد و همکاران^۱ (۲۰۰۷: ۲۵۶) همخوان نیست.

دی بوسچر (۲۰۱۸: ۱) بیان نمود توجه به توسعه ورزش قهرمانی، لزوم طراحی مقیاسی برای خط مشی‌ها و سیاست‌گذاری‌های موفق عملکردی و درک نظری از اندازه‌گیری، ارزیابی و نظارت بر راهبردهای مؤثر دولت‌ها را با پیروی از یک مدل منطقی شامل ورودی‌ها، خروجی‌ها، نتایج و تأثیر آنها نمایان می‌نماید. همچنین دی بوسچر و همکاران (۲۰۱۵: ۳۶۳) اظهار داشتند که تغییرات فنی مانند میزان تأکید و توجه بر رویکردهای علمی برای استعدادیابی، میزان پیوستگی سیستماتیک سیاست‌های توسعه ورزش قهرمانی دولتی، مقایسه ورزشکاران و مربیان و دیدگاه و نگرش مردم به ورزش و تصمیم‌گیری‌های خط مشی یا سیاستی در سازمان‌های ورزشی با مقایسه ساختارها و سازمان‌های ورزشی از عوامل اثرگذار در توسعه ورزش قهرمانی به شمار می‌روند.

1. Bergsgard, N. et al.

یافته‌های فراهانی و همکاران (۱۳۹۵) نشان داد فرصت‌های قابل توجه‌ای برای توسعه ورزش قهرمانی در کشور وجود دارد. برای توسعه ورزش قهرمانی ضروری است که امکانات، تجهیزات و اماکن ورزشی وجود داشته باشد. با توجه به این که دولت عزم جدی و توجه کافی به تکمیل پروژه‌های ناتمام ورزشی و تهیه و تدارک تجهیزات به روز برای ورزش کشور دارد، به نظر می‌رسد که مسئولان ورزش کشور از این فرصت و اعتبارات مختلفی که از بازی‌های المپیک جذب ورزش کشور می‌شود و همچنین وجود تجارب متخصصان علمی کشور می‌تواند در جهت تقویت نقاط قوت و کاهش ضعف‌های توسعه ورزش کشور استفاده بهینه‌ای ببرند.

نتایج یافته‌های حسینی و همکاران (۱۳۹۲) نشان داد استعدادیابی در ورزش قهرمانی کشور با تنگناها و چالش‌هایی همچون نگاه مدیران و مسئولان ورزش کشور به ورزش مدارس به عنوان پایه ورزش قهرمانی، فعالیت پایگاه‌های قهرمانی و مراکز استعدادیابی، حضور بخش خصوصی در استعدادیابی ورزش قهرمانی، فعالیت باشگاه‌های ورزشی در پرورش استعداد، تأثیر مسائل سیاسی بر عملکرد سازمان‌ها و نهادهای مجری استعدادیابی، فقدان نظام جامع حمایت از ورزشکاران و مربیان نخبه، فقدان شایسته‌سالاری در تعیین مدیران و مربیان ورزشی کشور، فقدان طرح یکپارچه، اجرایی و ساختارمند در استعدادیابی وضعیت اقتصادی معیشتی خانواده‌های دارای استعداد، محدودیت‌های حاکم بر فعالیت‌های ورزشی بانوان، امکانات و تجهیزات مناسب برای استعدادیابی و آمایش و قطب‌بندی ورزش‌ها در نقاط مختلف کشور رو به روست. تدوین برنامه راهبردی و انتخاب راهبردهای مناسب به منظور حداکثر استفاده از قوت‌ها و فرصت‌ها و برطرف ساختن ضعف‌ها و تهدیدها و کمک به کاهش آثار برخی از این تنگناها و چالش‌ها بر عملکرد استعدادیابی در ورزش قهرمانی پیشنهاد می‌شود. خسروی زاده و همکاران (۱۳۸۸) نیز به مواردی چون نبود خیرین و حامیان مالی کافی، محدودیت‌های ورزش بانوان در مسابقات ورزشی، مشکلات حقوقی و ضعف قوانین و مقررات دولتی و توجه به مدال‌آوری اشاره کرده‌اند. نتایج ماکاتو و همکاران^۱ (۲۰۱۲) نشان داد عدم توجه به نیروها و منابع انسانی کارآمد، ضعف در دوره‌های آموزشی، مشکلات ورزش بانوان، نداشتن کرسی‌ها و پست‌های بین‌المللی مؤثر و کارآمد توسعه ورزش قهرمانی را با مخاطرات مواجه می‌کند.

برگزگارد و همکاران (۲۰۰۷) نیز مطرح نمودند که وجود رابطه خطی بین سرمایه‌گذاری و کسب مدال محل تردید است. ورزشکار قهرمان باید با پیروی از یک راهبرد ملی مدیریت شود. فرآیند پرورش قهرمان در همه رشته‌ها بین ۸ تا ۱۰ سال طول می‌کشد و حتی فرآیند تخصصی‌سازی بسیار زود و از ۶-۵ سالگی شروع می‌شود. بنابراین سازمان‌های ورزشی باید در تمام مراحل رشد آنها را مورد حمایت قرار دهند. مطالعه برگزگارد و همکاران (۲۰۰۷: ۲۵۶) به وضوح نشان می‌دهد که ورزش یک پدیده چند وجهی است. سیاست‌های ورزشی منعکس‌کننده نه تنها روند جهانی و تحولات، بلکه منعکس‌کننده هویت ملی و سنت‌ها و ویژگی‌های فرهنگی و سیاسی محلی است. دوگانگی فرآیندهای همزمان تجاری‌سازی و دولتی‌سازی در کانادا، انگلستان، آلمان و نروژ نشان می‌دهد که حتی در مورد همگرایی نیاز به توضیح و تجزیه و تحلیل تطبیقی سیاست‌های ورزشی احساس می‌شود.

در تبیین کلی یافته‌های پژوهش حاضر در مورد شاخص زیر ساخت ورزشی می‌توان گفت مروری بر وضعیت

و تغییرات شاخص‌های کلیدی عملکرد در بخش زیرساخت‌ها و امکانات ورزشی حسب گزارش بین سال‌های ۱۳۹۲ تا ۱۳۹۵ نشان می‌دهد سرانه ورزشی سرپوشیده و روباز در سال ۱۳۹۲ به میزان ۰/۴۴ متر مربع، در سال ۱۳۹۳ به میزان ۵ متر مربع و در سال ۱۳۹۴ به میزان ۴/۵ متر مربع بوده است. وضعیت تعداد پروژه‌های عمرانی افتتاح شده در سال ۱۳۹۲، ۱۳۹۳، ۱۳۹۴ و ۱۳۹۵ به ترتیب ۱۳۸، ۲۴۰، ۴۶۸ و ۳۴۳ پروژه بوده است که صرفاً در سال ۱۳۹۵ روند کاهشی داشته است. باید توجه داشت که کمبود امکانات و فضاهای ورزشی، توزیع ناعادلانه امکانات و فضاهای ورزشی (جغرافیایی، رشته‌های ورزشی، جنسیتی و بخش‌های ورزشی)، نامناسب بودن سرانه فضاهای ورزشی و تعداد بالای پروژه‌های زیرساختی نیمه تمام ناشی از تعدد نهادها و مراکز تاثیرگذار در سیاستگذاری، برنامه‌ریزی، اجرا و نظارت در عرصه ورزش، ناکارآمدی ساختار و کمبود نیروی انسانی متخصص، تازه تاسیس بودن وزارتخانه ورزش و جوانان و ابهام در وظایف و جایگاه قانونی آن و عدم تناسب اختیارات و وظایف آن وزارتخانه می‌باشد (مرکز بررسی‌های راهبردی، ۱۳۹۶). در مجموع می‌توان بیان داشت با توجه به اهمیت نسبتاً پایین شاخص زیر ساخت ورزشی از دید مدیران فدراسیون‌های راکتی، بهبود شاخص زیر ساخت ورزشی نیز در کنترل مدیران فدراسیون‌های راکتی قرار ندارد. به عنوان نمونه، در اسناد بالادستی وزارت ورزش و جوانان، زیر شاخص‌هایی نظیر توسعه منابع و زیرساخت‌های رشته ورزشی، توسعه سرانه ورزشی هر فرد، میزان بهره‌وری از امکانات موجود و میزان استانداردسازی تجهیزات، زیرشاخص‌هایی هستند که اگرچه در عملکرد فدراسیون‌های راکتی و توسعه ورزش و بسیاری از شاخص‌های ارزیابی دیگر موثر هستند، اما مدیریت فدراسیون‌های راکتی در بهبود این شاخص‌ها توانایی اعمال کنترل چندانی ندارد، زیرا شاخصی نظیر توسعه منابع و زیرساخت‌های رشته ورزشی، تحت کنترل شرکت توسعه و نگهداری اماکن ورزشی کشور و زیر نظر مستقیم وزارت ورزش و جوانان است و در چارچوب اختیارات فدراسیون‌های ورزشی قرار ندارد.

پیشنهادها

- در پایان، با توجه به یافته‌های پژوهش، پیشنهادهای زیر ارائه می‌شود:
- وزارت ورزش و جوانان باید نسبت به مستندسازی اطلاعات مرتبط با استعدادهای ورزشی و ورزشکاران نخبه ملی راکتی اقدام نماید و با راه اندازی بانک اطلاعاتی استعدادهای ورزش قهرمانی راکتی مسیر رشد استعدادها را تا قله‌های قهرمانی مشخص و دنبال نماید.
  - نظام استعدادیابی کشور به صورت نیمه متمرکز تعریف گردیده است که باید با یک تقسیم کار ملی، وظایف سازمان‌ها و ارگان‌های کشور اعم از استان‌ها، باشگاه‌ها، فدراسیون‌ها و نهادهای ورزشی کشور تعیین گردد.
  - توسعه ورزش قهرمانی مستلزم هماهنگی در بخش‌های مختلف به منظور هدایت اعتبارات موجود در حوزه ورزش می‌باشد. در حال حاضر رقابت‌های مختلف ورزشی توسط نهادهای گوناگون از جمله فدراسیون‌های ورزشی، آموزش و پرورش، آموزش عالی، نیروهای مسلح، وزارت کار و بسیج در حال برگزاری است که هر کدام از نهادهای مزبور هزینه‌های زیادی برای برگزاری رقابت‌های مختلف صرف می‌کنند و به نظر می‌رسد برونداد برگزاری چنین رویدادهایی در توسعه ورزش قهرمانی کشور تاثیر قابل

توجهی نداشته است.

- با توجه به این که مسئولیت سازماندهی ورزش در کشور بر عهده وزارت ورزش و جوانان می‌باشد و مسئولیت فنی رشته‌های مختلف نیز بر عهده فدراسیون‌های ورزشی است، پیشنهاد می‌گردد با تشکیل کمیته‌ای با عنوان «کمیته سازماندهی رقابت‌های ورزشی» نسبت به تقسیم کار هدفمند برای برگزاری مسابقات ورزشی راکتی اقدام شود تا هزینه کرد اعتبارات ورزش قهرمانی راکتی در مسابقات داخلی و آسیایی هدفمند گردد و توسعه ورزش قهرمانی با روند و سرعت مطلوب تری انجام شود.

مهمترین محدودیت پژوهش حاضر، محدودیت تعمیم نتایج است. با توجه به اینکه داده‌های استفاده شده مختص مدیران فدراسیون‌های راکتی ستادی و هیئت‌های فعال استانی مورد مطالعه بوده است، لذا تعمیم نتایج حاصل از آن به سایر رشته‌های ورزشی، نیاز به تحقیق بیشتری دارد.

منابع

- برنامه راهبردی چهارساله فدراسیون تنیس روی میز جمهوری اسلامی ایران در سال‌های ۱۳۹۶ تا ۱۳۹۹. (۱۳۹۵). گزارش وضع موجود فدراسیون تنیس روی میز جمهوری اسلامی ایران.
- برنامه راهبردی چهارساله فدراسیون اسکواش جمهوری اسلامی ایران در سال‌های ۱۳۹۶ تا ۱۳۹۹. (۱۳۹۵). گزارش وضع موجود فدراسیون اسکواش جمهوری اسلامی ایران.
- برنامه راهبردی چهارساله فدراسیون بدمینتون جمهوری اسلامی ایران در سال‌های ۱۳۹۶ تا ۱۳۹۹. (۱۳۹۵). گزارش وضع موجود فدراسیون بدمینتون جمهوری اسلامی ایران.
- برنامه راهبردی چهارساله فدراسیون تنیس جمهوری اسلامی ایران در سال‌های ۱۳۹۶ تا ۱۳۹۹. (۱۳۹۵). گزارش وضع موجود فدراسیون تنیس جمهوری اسلامی ایران.
- حسینی، سیدشاهو؛ حمیدی، مهرزاد؛ قربانیان رجبی، آسیه و سجادی، سیدنصرالله. (۱۳۹۲). «شناسایی قوت‌ها، ضعف‌ها، فرصت‌ها و تهدیدهای استعدادیابی در ورزش قهرمانی جمهوری اسلامی ایران و تنگناها و چالش‌های فراوی آن». نشریه مدیریت ورزشی. (۲) ۵، صص ۵۴-۲۹.
- خسروی زاده، اسفندیار؛ حمیدی، مهرزاد؛ یداله‌ی، جهانگیر و خبیری، محمد. (۱۳۸۸). «شناسایی قوت‌ها، ضعف‌ها، فرصت‌ها و تهدیدهای کمیته ملی المپیک جمهوری اسلامی ایران و تنگناها و چالش‌های فراوی آن». نشریه مدیریت ورزشی. (۱) ۱، صص ۱۹-۳۵.
- مرکز بررسی‌های راهبردی ریاست جمهوری. (۱۳۹۶). گزارش اقدامات و دستاوردهای دولت یازدهم- وزارت ورزش و جوانان.
- فراهانی، ابوالفضل؛ کشاورز، لقمان و صادقی، علی. (۱۳۹۵). «تدوین راهبردهای توسعه ورزش قهرمانی ایران». فصلنامه پژوهش‌های کاربردی در مدیریت ورزشی. (۱۹) ۵، صص ۱۲۷-۱۴۲.
- سلطانی فر، مسعود. (۱۳۹۶). برنامه آقای مسعود سلطانی فر. وزیر پیشنهادی وزارت ورزش و جوانان.
- شریف نژاد، علی. (۱۳۸۷). «بررسی وضع موجود و تدوین شاخص‌های استعدادیابی در رشته دوچرخه سواری». طرح پژوهشی، پژوهشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی.
- De Bosscher, V. (2018). **“Effective strategies to develop elite sport in a changing Europe: a mixed methods approach”**. In B. Carlsson, T. Breitbarth, & T. Bjarsholm (Eds.), *Invited keynote speaker at the 26th European Sport Management Conference: Managing Sport in a Changing Europe* (pp. 12- 12). European Association for Sport Management.
- De Bosscher, V., De Knop, P., Van Bottenburg, M., Shibli, S., & Bingham, J. (2009). **“Explaining international sporting success: An international comparison of elite sport systems and policies in six countries”**. *Sport management review*, 12 (3), 113-136.
- De Bosscher, V., Shibil, S., Westerbeek, H., & Van Bottenburg, M. (2015). **Successful elite sport policies: An international comparison of the Sports policy Factors Leading to International Sporting Success (SPLISS 2. 0) in 15 nations**. Meyer &

Meyer Verlag.

- De Bosscher, V., Shilbury, D., Theeboom, M., Van Hoecke, J., & De Knop, P. (2011). **“Effectiveness of national elite sport policies: a multidimensional approach applied to the case of Flanders”**. European sport management quarterly, 11 (2), 115-141.
- Makoto, M., Bernardus, V. D. S., Sumayya, K., Alec, M., Gert, O., Fikile, M. (2012). **“Strategic plan for the fiscal years 2012 – 2016”**. Ministry of Sport and Recreation, South Africa.
- Sotiriadou, P., & De Bosscher, V. (2018). **“Managing high- performance sport: introduction to past, present and future considerations”**. Quarterly, 18: 1, 1- 7
- Taks, M., Green, B. C., Misener, L., & Chalip, L. (2014). **“Evaluating sport development outcomes: the case of a medium- sized international sport event”**. European Sport Management Quarterly, 14 (3), 213- 237.

